

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТУ**

Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декаан географічного факультету
Ліван КАЛІНИЧ
« 30 » червня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ З
ГЕОГРАФІЇ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Середня освіта. Географія
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород – 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «**Методика розв'язання задач з географії**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **014 Середня освіта**, предметної спеціальності **014.07 Середня освіта. Географія** освітньої програми «Географія».

Укладач: Салюк Мар'яна Романівна – доцент, кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

протокол № 11 від «23» червня 2022 р.

Завідувач кафедри: Степан ПОП

Схвалено методичною комісією географічного факультету

протокол 10 від «29» червня 2022 р.

Голова методичної комісії: Людвиг ПОТІШ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	3-й	4-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	5-й	7-й
	Лекції:	
	36	10
	Практичні (семінарські):	
	24	8
Вид підсумкового контролю: усний	Лабораторні:	
	–	–
Форма підсумкового контролю: залік	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Методика розв'язання задач з географії**» є формування у студентів теоретичних знань й умінь, методично-практичних навичок щодо розв'язування різних типів задач з географії.

Основними цілями курсу є здатність студентів аналізувати причинно-наслідкові зв'язки у географічних процесах і явищах у природничій географії та її вузьких галузях; оволодіти знаннями аналізу взаємозв'язків суспільно-географічних процесів на різних територіальних рівнях.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Фахові (спеціальні, предметні) компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.

ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.

ФК 4. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).

ФК 7. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

ПК 1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК 2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ПК 3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.

ПК 4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

ПК 7. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Методика розв'язання задач з географії**» є опанування низки навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП) впродовж 1–3 семестрів навчання у ВНЗ, зокрема:

ОК 2.1. –Загальне землезнавство»;

ОК 2.3 –Геологія загальна та історична»;

ОК 2.4 «Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів»;

ОК 2.5 –Метеорологія та кліматологія»;

ОК 2.6 –Загальна гідрологія»;

ОК 2.7 –Геоморфологія та палеогеографія плейстоцену»;

ОК 2.8 –Біогеографія»;

ОК 2.10 –Фізична географія материків та океанів»;

ОК 2.12 –Топографія з основами геодезії»;

ОК 2.13 –Основи картографії»;

ОК 2.15 — Основи суспільної географії »;

ВК 2.11 –Географія в профільній школі/Зміст і методика навчання природознавства».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Географія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знає основні історичні етапи розвитку предметної області.	РН 1
Знає та розуміє принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).	РН 3
Уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.	РН 5
Добирає і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів і здійснює самоаналіз ефективності уроків.	РН 8
Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки.	РН 13
Пояснює просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях.	РН 14
Описує основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них.	РН 15
Формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій.	РН 17
Застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії.	РН 18
Розуміє глобальні суспільно-географічні процеси, вміє скласти характеристики населення світу, секторів і галузей світового господарства.	РН 20
Характеризує і оцінює природні умови і ресурси, населення та господарство України, її роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах у світі; знає і розуміє географічні особливості свого адміністративного регіону.	РН 21
Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання географії для виконання освітньої програми в базовій середній школі.	РН 22
Добирає міжпредметні зв'язки курсів географії в базовій середній школі з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство»; володіє методикою навчання пропедевтичного курсу «Природознавство».	РН 23

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Методика розв'язання задач з географії»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен	РН 3
Знати:	РН 5
⇒ основні види задач з географії, їх варіанти і розв'язки;	РН 8
⇒ історію виникнення та застосування практичних досліджень в географії;	РН 17
⇒ видатних географів-практиків з давніх часів до сьогодення;	РН 18
⇒ аналізувати карти, топографічні плани і топокарти;	
⇒ значення практичної діяльності для вивчення географії.	
Вміти:	РН 13
⇒ розв'язувати різного типу задачі з географії;	РН 17
⇒ пояснити взаємозв'язок між теорією і практикою географічної науки;	РН 18
⇒ робити розрахунки в результаті польових досліджень у лабораторних умовах;	РН 22
⇒ раціонально творчо мислити, розв'язувати наукові проблеми;	РН 23
⇒ читати топографічні плани і карти, розуміти умовні позначення на них.	

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методами навчання є словесні (лекція, пояснення, бесіда, розповідь), практичні (семінарські заняття, практичні роботи), наочні методи (ілюстрації, демонстрації).

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни є: виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань під час практичних занять та самостійної роботи, доповіді, дискусії при захисті практичних робіт, модульні контрольні роботи; усний підсумковий залік.

Самостійна робота включає: опрацювання теоретичних положень навчальної дисципліни за результатами прослуханого лекційного матеріалу; засвоєння навиками підготовки студентських статей, тез, доповідей та ін. наукових публікацій, вивчення окремих питань передбачених для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення наукової літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; та ін.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування на практичних заняттях.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота та тестування.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік в усній формі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми практичних робіт

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	40	100
10	10	10	10	10	10		

T7, T8 ... – теми практичних робіт

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Макс. кількість балів (сумарна)	Кількість	Макс. кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	6	60	6	60
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу, який головно проводиться з метою оцінки результатів навчання студентів на визначених його етапах. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «**Методика розв'язання задач з географії**» проводиться двічі на семестр, згідно з розкладом модульних контролів визначених навчальною частиною за робочими навчальними планами в межах годин, які відведені на практичні заняття. До виконання модульної роботи допускаються студенти, які виконали усі практичні роботи, що передбачені програмою дисципліни. До початку модульної контрольної роботи студенти мають мати поточні підсумкові бали за виконання практичних робіт та самостійної роботи.

Змістовий модуль ґ 1 включає виконання 6-ти практичних робіт, за якісне виконання і захист яких можна максимально отримати 60 балів; та написання модульної контрольної роботи для виявлення рівня теоретичних та практичних знань, яка максимально оцінюється у 40 балів (два теоретичних питання по 20 балів за кожне).

Змістовий модуль ґ 2 включає виконання 6-х практичних робіт, за виконання і захист яких можна максимально отримати 60 балів та написання модульної контрольної роботи (два теоретичні питання) для виявлення рівня теоретичних та практичних знань, яка максимально оцінюється у 40 балів.

Перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються.

Після завершення другого модульного контролю викладач оголошує загальну кількість балів накопичених студентом за семестр навчання. Якщо студент набрав 60 і більше балів, то залік може бути виставлений за результатами модульних контролів на момент оголошення результатів. У разі якщо студент бажає поліпшити свою оцінку, він складає залік за всією програмою навчальної дисципліни. При цьому, у підсумкову оцінку не враховуються (не додаються) бали накопичені студентом впродовж навчального семестру.

Критерії оцінювання модульного циклу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка національна та ECTS	Критерії оцінювання
90 – 100	Відмінно (A)	Студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.
82 - 89	Добре (B)	Студент повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.
74 - 81	Добре (C)	Студент повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.
64 - 73	Задовільно (D)	Студент розкрив теоретичні питання, але при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння матеріалу.
60 - 63	Задовільно (E)	Студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.
35 - 59	Незадовільно (FX)	Студенту не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило, такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.
0 - 34	Незадовільно (F)	Студенту не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Семестровий контроль з дисципліни «Методика розв'язання задач з географії» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в усній формі за змістом переліку тем і питань, які охоплюють навчальний матеріал, визначений робочою навчальною програмою дисципліни. Термін проведення семестрового контролю визначений графіком навчального процесу. Впродовж семестру студенти мають можливість набрати від 0 до 100 балів, що переводиться у національну шкалу оцінювання і, відповідно, у шкалу ECTS. Якщо

студент набрав 60 і більше балів, то залік може бути виставлений за результатами модульних контролів на момент оголошення їх результатів. Під час підсумкового семестрового контролю студент, який набрав більше 60 балів, має право підвищити свою оцінку, складаючи залік і, незважаючи на успішність спроби, його оцінка не може бути нижчою від суми балів накопичених впродовж навчального семестру. Підсумкова оцінка з дисципліни визначається викладачем на основі оцінювання відповідей на питання з урахуванням балів, отриманих за відповіді на додаткові питання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи)	для заліку
90 -100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно	не зараховано
0 - 34	F		

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Методика розв'язання задач з географії на тему:

“Фізична географія. Основні географічні процеси та явища”.

Тема 1. Вступ. Основи методики викладання географії в школі. Основні засоби, прийоми і методи географії. Основні типи географічних задач.

Тема 2. Форма та розміри Землі. Географічні координати Землі та їх визначення. Точки-антиподи. Обчислення відстаней у градусах і кілометрах за градусною сіткою.

Тема 3. Задачі на визначення висоти сонця над горизонтом опівдні. Визначення тривалості дня, часу сходу і заходу сонця.

Тема 4. Добовий рух Землі. Види часу. Годинні пояси. Розв'язування задач на визначення часу.

Тема 5. Річний рух Землі та його наслідки. Тропіки і полярні кола. Задачі на визначення місцезнаходження Сонця.

Тема 6. Азимут та його визначення. Масштаб: його види та способи визначення.

Тема 7. План місцевості. Орієнтування на місцевості. Топографічна карта.

Визначення географічних і прямокутних точок координат точок за топографічною картою.

Тема 8. Визначення напрямів, відстаней, площ, висот за топографічною картою.

Тема 9. Робота з географічною картою. Створення картодіаграм.

Модуль 2

Методика розв'язання задач з географії на тему:

“Географічна оболонка та її складові. Соціально-економічна географія”.

Тема 10. Літосфера. Абсолютна і відносна висота точок.

Тема 11. Атмосфера. Температура повітря. Атмосферний тиск. Абсолютна і відносна вологість повітря та їх визначення. Коефіцієнт зволоження. Геотермічний градієнт, геотермічний ступінь, баричний градієнт.

Тема 12. Гідросфера. Визначення гідрологічних показників річки: довжини, падіння і похил річки та ін. Витрати води в річці та річний стік.

Тема 13. Демографія. Визначення показників природного приросту, сальдо міграції населення. Побудова статеві-вікової структури населення.

Тема 14. Економічна оцінка природних ресурсів.

Тема 15. Соціально-економічна географія України.

Тема 16. Світове господарство. Розрахунки макроекономічних показників.

Тема 17. Створення унаочнень на уроках географії. Дидактичні ігри на уроках географії.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
5-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Вступ. Основи методики викладання географії в школі. Основні засоби, прийоми і методи географії. Основні типи географічних задач.	5	2				3
Географічні задачі та їх розв'язування до тем:						
Тема 2. Форма та розміри Землі. Географічні координати Землі та їх визначення. Точки-антиподи. Обчислення відстаней у градусах і кілометрах за градусною сіткою.	7	2	1			4
Тема 3. Задачі на визначення висоти сонця над горизонтом опівдні. Визначення тривалості дня, часу сходу і заходу сонця.	7	2	1			4
Тема 4. Добовий рух Землі. Види часу. Годинні пояси. Розв'язування задач на визначення часу.	7	2	2			3
Тема 5. Річний рух Землі та його наслідки. Тропіки і полярні кола. Задачі на визначення місцезнаходження Сонця.	7	2	1			4
Тема 6. Азимут та його визначення. Масштаб: його види та способи визначення.	7	2	2			3
Тема 7. План місцевості. Орієнтування на місцевості. Топографічна карта. Визначення географічних і прямокутних точок координат точок за топографічною картою.	7	2	2			3
Тема 8. Визначення напрямів, відстаней, площ, висот за топографічною картою.	6	2	1			3
Тема 9. Робота з географічною картою. Створення картодіаграм.	6	2	1			3
Модульна контрольна робота	1		1			
Разом за модуль	60	18	12			30
Модуль 2						
Тема 10. Літосфера. Абсолютна і відносна висота точок.	8	2	2			4
Тема 11. Атмосфера. Температура повітря. Атмосферний тиск. Абсолютна і відносна вологість повітря та їх визначення. Коефіцієнт зволоження. Геотермічний градієнт, геотермічний ступінь, баричний градієнт.	8	3	2			3
Тема 12. Гідросфера. Визначення гідрологічних показників річки: довжини, падіння і похил річки та ін. Витрати води в річці та річний стік.	8	3	2			3
Тема 13. Демографія. Визначення показників природного приросту, сальдо міграції населення. Побудова статеві-вікової структури населення.	8	2	2			4
Тема 14. Економічна оцінка природних ресурсів.	7	2	1			4
Тема 15. Соціально-економічна географія України.	7	2	1			4

Тема 16. Світове господарство. Розрахунки макроекономічних показників.	7	2	1			4
Тема 17. Створення унаочнень на уроках географії. Дидактичні ігри на уроках географії.	6	2				4
Модульна контрольна робота	1		1			
Разом за модуль	60	16	12			32
Разом за семестр	120	36	24	-		60

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
7 семестр						
Тема 1. Вступ. Основи методики викладання географії в школі. Основні засоби, прийоми і методи географії. Основні типи географічних задач.	7	2				5
Тема 2. Форма та розміри Землі. Географічні координати Землі та їх визначення. Точки-антиподи. Обчислення відстаней у градусах і кілометрах за градусною сіткою.	7					7
Тема 3. Задачі на визначення висоти сонця над горизонтом опівдні. Визначення тривалості дня, часу сходу і заходу сонця.	7	2				5
Тема 4. Добовий рух Землі. Види часу. Годинні пояси. Розв'язування задач на визначення часу.	7		2			5
Тема 5. Річний рух Землі та його наслідки. Тропіки і полярні коля. Задачі на визначення місцезнаходження Сонця.	7		2			5
Тема 6. Азимут та його визначення. Масштаб: його види та способи визначення.	7	1				6
Тема 7. План місцевості. Орієнтування на місцевості. Топографічна карта. Визначення географічних і прямокутних точок координат точок за топографічною картою.	7	1				6
Тема 8. Визначення напрямів, відстаней, площ, висот за топографічною картою.	7					7
Тема 9. Робота з географічною картою. Створення картодіаграм.	7	1				6
Тема 10. Літосфера. Абсолютна і відносна висота точок. Геотермічний градієнт, геотермічний ступінь, баричний градієнт.	7	1				6
Тема 11. Атмосфера. Температура повітря. Атмосферний тиск. Абсолютна і відносна вологість повітря та їх визначення. Коефіцієнт зволоження.	8	1	1			6
Тема 12. Гідросфера. Визначення гідрологічних показників річки: довжини, падіння і похил річки та ін. Витрати води в річці та річний стік.	7	1	1			5
Тема 13. Демографія. Визначення показників природного приросту, сальдо міграції населення. Побудова статеві-вікової структури населення.	7					7
Тема 14. Економічна оцінка природних ресурсів.	7					7
Тема 15. Соціально-економічна географія України.	7		1			6
Тема 16. Світове господарство. Розрахунки макроекономічних показників.	7		1			6

Тема 17. Створення унаочнень на уроках географії. Дидактичні ігри на уроках географії.	7					7
Разом за семестр	120	10	8			102

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Форма та розміри Землі. Географічні координати Землі та їх визначення. Точки-антиподи. Обчислення відстаней у градусах і кілометрах за градусною сіткою.	2	
2	Добовий рух Землі. Види часу. Годинні пояси. Визначення місцевого часу. Задачі на визначення висоти сонця над горизонтом опівдні. Визначення тривалості дня, часу сходу і заходу сонця.	2	2
3	Річний рух Землі та його наслідки. Тропіки і полярні кола. Задачі на визначення місцезнаходження Сонця.	2	2
4	Азимут та його визначення. Масштаб. Види та способи визначення масштабу.	2	
5	План місцевості. Орієнтування на місцевості. Топографічна карта. Визначення географічних і прямокутних точок координат точок за топографічною картою.	2	
6	Робота з географічною картою. Створення картодіаграм. Модульна к.р. №1.	2	
7	Задачі на визначення абсолютної та відносної висот точок.	2	
8	Геотермічний градієнт, геотермічний ступінь, баричний градієнт. Температура повітря. Атмосферний тиск. Абсолютна і відносна вологість повітря та їх визначення. Коефіцієнт зволоження.	2	1
9	Визначення гідрологічних показників річки: довжини, падіння і похил річки та ін. Витрати води в річці та річний стік. Модульна к.р. №2.	2	1
10	Визначення показників природного приросту, сальдо міграції населення. Побудова статеві-вікової структури населення.	2	
11	Соціально-економічна географія України. Світове господарство. Розрахунки макроекономічних показників.	2	2
12	Економічна оцінка природних ресурсів. Модульна к.р. №2		
Разом		24	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Роль і значення практики для вивчення географії. Історія виникнення та застосування практичних досліджень в географії. Відомі постаті.	2	3
2	Географічні координати Землі та їх визначення. Точки-антиподи.	2	3
3	Форма та розміри Землі. Обчислення відстаней у градусах і кілометрах за градусною сіткою.	2	3
4	Задачі на визначення висоти сонця над горизонтом опівдні. Визначення тривалості дня, часу сходу і заходу сонця.	2	3
5	Добовий рух Землі.	2	3
6	Види часу. Годинні пояси. Визначення місцевого часу.	2	3

7	Орієнтування на місцевості. Азимут та його визначення.	2	3
8	Масштаб. Види та способи визначення масштабу.	2	3
9	Способи зображення Землі. План місцевості.	2	4
10	Топографічна карта.	2	4
11	Визначення географічних і прямокутних точок координат точок за топографічною картою. Визначення напрямів, відстаней, площ, висот за топографічною картою.	2	4
12	Дирекційний кут, магнітне схилення, зближення меридіанів: визначення та взаємозв'язок між ними.	2	3
13	Літосфера. Абсолютна і відносна висота точок.	1	4
14	Геологічне літочислення, геологічний вік.	1	3
15	Геотермічний градієнт, геотермічний ступінь, баричний градієнт.	2	3
16	Атмосфера: склад і будова	2	4
17	Температура повітря.	2	3
18	Атмосферний тиск.	2	3
19	Абсолютна і відносна вологість повітря та їх визначення. Коефіцієнт зволоження. Опади.	2	3
20	Кліматичні діаграми. Вміння читати.	2	3
21	Гідросфера. Визначення гідрологічних показників річки: довжини, падіння і похил річки та ін.	2	4
22	Витрати води в річці та річний стік. Твердий стік.	2	3
23	Біосфера, її склад та межі. Природно територіальні комплекси.	2	4
24	Демографія. Визначення показників природного приросту, сальдо міграції населення.	2	4
25	Зайнятість населення і безробіття. Рівень безробіття та його визначення. Види безробіття. Побудова статево-вікової структури населення.	2	6
26	Урбанізація. Розселення населення.	2	3
27	Економічна оцінка природних ресурсів.	2	3
28	Робота з картою. Створення картодіаграм.	2	3
29	Створення унаочнень на уроках географії.	2	3
30	Дидактичні ігри на уроках географії.	2	3
31	Макроекономічні показники: ВВП, ВНП та ін. в Україні та світі.	2	3
	Разом	60	102

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Вивчення навчальної дисципліни «Методика розв'язання задач з географії» передбачає використання географічних карт, навчальних атласів, ілюстрацій, схем, таблиць, довідників тощо, відповідно до теми заняття, а також сайту електронного навчання Moodle, низки освітніх порталів із електронним картографічним матеріалом, електронних каталогів бібліотек та ін. Для представлення деяких лекційних матеріалів та ін. передбачається використання мультимедійних проекторів та екранів.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Лавренчук Г.М. Задачі з географії: навчально-методичний посібник. – Біла Церква, 2009. – 60 с.
2. Мельничук В. П., Попович І. С. Практикум з фізичної географії України. – Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2010. – 101 с.
3. В.В. Совенко Розв'язування географічних задач: Навчально-методичний посібник. – Біла Церква: КОПОПК, 2009. – 128 с.

Допоміжна література

1. Байцар А. Л. Фізична географія України : навчально-методичний посібник / А. Л. Байцар. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 354 с.

2. Гілецький Й.Р. Географічні задачі та їх розв'язування. – Тернопіль: Мандрівець, 2016. — 136 с.
3. Гудзеляк І. І. Географія населення: Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2018.
4. Заставецька О.В. Економічна та соціальна географія України. Задачі та вправи. 8-9 класи. – 2-ге вид., допов. і перероб. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008.- 64 с.
5. Кобернік С.Г. Методика викладання географії в школі / Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р., Масляк П.О., Скуратович О.Л. - К., 2000.
6. Клименко В. Г. Загальна гідрологія: навчальний посібник для студентів В. Г. Клименко. – Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. – 254 с.
7. Маринич О. М. Фізична географія України : підручник / О. М. Маринич, П. Г. Шищенко. – 3-тє вид., стер. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2006. – 511 с.
8. Методичні матеріали до виконання практичних робіт з курсу «Методи географічних досліджень» / М.Р. Салюк, – Ужгород : Видав. ДВНЗ «УжНУ», 2020.–38 с.
9. Національний атлас України / НАН України, Інститут географії, Державна служба геодезії, картографії та кадастру; голов. ред. Л. Г. Руденко; голова ред. кол. Б. Є. Патон. – К. : ДНВП «Картографія», 2007. – 435 с.
10. Немець Л. М., Сільченко Ю. Ю., Вірченко П. А. Економічна і соціальна географія України. Навчальний посібник. – Харків, 2014. – 265 с.
11. Олійник Я.Б., Федорищак Р.П., Шищенко П.Г. Загальне землезнавство Підручник. – К.: Знання-Прес, 2008. – 342 с.
12. Проценко Г.Д. Метеорологія та кліматологія / Г.Д. Проценко. – К : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 265 с.
13. Ратушняк Г. С. Топографія з основами картографії. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 208 с.
14. Руденко В. П. Географія природо-ресурсного потенціалу України. У 3-х част. : підручник. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 552 с.
15. Соціально-економічна географія України / За ред. проф. Шаблія О.І. – Львів: Світ, 2000. – 680 с.
16. Стадник О.Г. Географія. 8 клас. : зошит для практичних робіт / О.Г. Стадник. – Харків : Вид-во «Ранок», 2016. – 56 с., карти. + Додаток (12 с.).
17. Стадник О.Г. Географія. 9 клас. : зошит для практичних робіт / О.Г. Стадник. – Харків : Вид-во «Ранок», 2017. – 40 с., карти. + Додаток (8 с.).
18. Стадник О.Г. Соціально-економічна географія світу. 10 клас.: Рівень стандарту. Академічний рівень : зошит для практичних робіт / О.Г. Стадник, В.Ф. Вовк. – Харків : Вид-во «Ранок», 20. – 56 с., карти. + Додаток (12 с.).
19. Стеценко С.Г. Демографічна статистика з основами демографії: Підручник. – Київ: Вища школа, 2005. – 415 с.
20. Топографія з основами геодезії / За ред. А. П. Божок – К.: Вища школа, 1995. – 280 с.

Ресурси в мережі Інтернет

1. <http://geomap.land.kiev.ua/zoning-1.html>
2. <http://atlas.igu.org.ua/index.html>
3. <http://wdc.org.ua/atlas/default.html>
4. <http://biblioteka.uz.ua/>
5. <http://www.nbuu.gov.ua/>
6. <http://geografica.net.ua/>
7. <http://geoknigi.com/index.php>
8. Географічний портал (статті з методики викладання географії) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://geografica.nct.ua/publ/galuzi^2;cografij i/mctodika vkladannja gcografiji/>.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від «____» _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від «____» _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від «____» _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від «____» _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)